

Bilag 8 – Socioøkonomisk beregning

Hvad er socioøkonomisk reference og hvorfor er den væsentlig i en skolekontekst?

Socioøkonomi beskriver i den her kontekst en elev/dennes families relative position i samfundet, defineret ved forskellige sociale og økonomiske markører som eksempelvis uddannelsesniveau, erhverv, indkomst, herkomst mv.

Når socioøkonomi bliver relevant i forhold til en skolekontekst og konkret i relation til, hvordan økonomi tildeles til skoler, så er det fordi mange undersøgelser har vist, at børn og unges sociale og økonomiske baggrund har betydning for, hvordan de klarer sig i skolen. Elevernes forældres indkomst, uddannelse og erhverv – samlet kaldet elevernes socioøkonomiske baggrund – er altså en vigtig faktor, når det gælder elevernes faglige præstationer i skolen. Især forældrenes uddannelsesmæssige baggrund har vist sig at have en markant sammenhæng med de opnåede karakterer, men andre faktorer som herkomst, forældrenes økonomiske forhold og familietype har også indflydelse på karaktererne. På skoleniveau viser det sig også i resultaterne ved, at skoler, der har mange elever fra relativt ressourcerstærke hjem, ofte har højere gennemsnitskarakterer end skoler, hvor eleverne kommer fra mindre ressourcerstærke hjem.

Børn arver ikke deres families sociale problemer, men der er ulighed i børns opvækstbetingelser, der stiller børn forskelligt i en skole- og læringskontekst. Statistisk set er der sammenhæng mellem børns socioøkonomiske baggrund og udvikling af færdigheder samt deres trivsel, sociale og personlige udvikling. I Børne- og Undervisningsministeriet anvendes den socioøkonomiske reference altid ved beregning af skolernes faglige resultater og øvrige målinger og tillægges dermed værdi i egen ret. Det betyder, at skolerne i højere grad end deres faktiske karakterer og resultater, vurderes ud fra hvilke resultater der kan forventes, når der korrigeres for den socioøkonomiske reference – altså når man ser på skolens faktiske elevgrundlag.

Socioøkonomi og skolens løfteevne

Skolens elevgrundlag, altså de elever der hører til skolens distrikt eller går på skolen, ligger ikke inden for skolens indflydelse, men skolens løfteevne angiver skolens evne til at løfte elevernes faglige resultater mere end der ud fra deres socioøkonomiske baggrund kan forventes. Det er skolernes løfteevne der kan påvirkes i en positiv retning ved eksempelvis at tildele skolen ekstra ressourcer efter den socioøkonomiske profil, idet dette i endnu højere grad giver skolen mulighed for at tilrettelægge undervisning, indsatser og aktiviteter der kan søge at kompensere for elevens socioøkonomiske baggrund.

Ved at en andel af skolernes midler tildeles på baggrund af socioøkonomi får skoler med et højt socioøkonomisk indeks en større pulje penge til at kunne arbejde med elevernes læring og trivsel. Det er væsentligt idet der på skoler med et højt socioøkonomisk indeks kan være behov for flere støtte- og hjælpefunktioner til at kompensere nogle elever, og dermed sikre at de får samme muligheder for udbytte af undervisningen som deres jævnaldrende.

Børne- og undervisningsministeriet skriver på deres hjemmeside, at elevernes socioøkonomiske profil skal indtænkes i hverdagen, så alle elever kan blive så fagligt dygtige som muligt.

Kriterier og beregning af socioøkonomisk reference i forslag om ny økonomitildelingsmodel

Den socioøkonomiske reference for grundskolekarakterer er et statistisk beregnet udtryk, som viser, hvordan elever på landsplan med samme socioøkonomiske baggrundsforhold som skolens elever har klaret afgangsprøverne. "Socioøkonomisk" refererer til elevernes sociale og økonomiske baggrund, mens "reference" fortæller, at tallet kan bruges som et sammenligningsgrundlag for skolens faktisk opnåede karakterer. Ved at sammenligne den socioøkonomiske reference med skolens faktiske karakterer, kan man få et billede af, om skolens elever har klaret afgangsprøverne bedre, dårligere eller på niveau med elever på landsplan med samme socioøkonomiske baggrund.

Der findes forskellige metoder til at beregne socioøkonomi og forskellige markører der kan vægtes forskelligt.

Frederikssund Kommune har for at sikre så objektiv og korrekt en beregning af skolernes socioøkonomiske profil købt produktet "Børn og unge i kommunens institutioner" ved Danmarks Statistik. Med dette produkt giver Danmarks Statistik en detaljeret, summeret statistik over den sociale baggrund for elever, som går på kommunens skoler.

De socioøkonomiske kriterier der er anvendt i forslaget om ny økonomitildelingsmodel for folkeskolerne i Frederikssund Kommune er først og fremmest beregnet ud fra de elever, som i november 2022 gik på den konkrete skole.

Danmarks Statistik anvender seks overordnede kriterier for beregning af skolernes socioøkonomiske profil:

1. Familietype
2. Herkomst
3. Uddannelsesniveau for familien
4. Arbejdsmarkedstilknnytning for familien
5. Indkomstniveau for familien
6. Andel af indkomsterstøttende ydelser for familien

Frederikssund Kommune har, i overensstemmelse med en gængs anvendt definition hos både Danmarks Statistik og flere kommuner, valgt at et barn skal være belastet på tre eller flere kriterier for at indgå i Danmarks Statistiks beregning af skolernes socioøkonomiske profil. En elev vurderes af Danmarks Statistik efter følgende inddeling:

1. På baggrund af familietype markeres barnet, hvis barnet bor sammen med en enlig person og er det eneste hjemmeboende barn under 18 år.
2. På baggrund af barnets herkomst markeres barnet, hvis herkomsten er: Indvandrere og Efterkommere. Note: Barnet markeres uanset, om oprindelseslandet er vestligt eller ikkevestligt.
3. Familiens klassifikation efter uddannelse sker ud fra den voksne person i familien, der har den højeste afsluttede uddannelse, og barnet markeres, hvis den voksne persons højeste fuldførte uddannelse er: Grundskole eller Uoplyst.
4. Familiens klassifikation efter arbejdsmarkedstilknnytning sker ud fra den voksne person i familien, der har den højeste personindkomst i året, og barnet markeres, hvis den voksne persons tilknnytning er: Arbejdsløs eller uden for arbejdsstyrken.
5. På baggrund af familiens indkomst i alt, markeres barnet, hvis familiens samlede indkomstniveau ligger under eller lig med værdien for 10 pct. percentilen for familier i kommunen.
6. Familiens samlede indkomsterstøttende ydelser opgøres, og barnet markeres, hvis mindst 30 pct. af familiens indkomst i alt kommer fra overførselsindkomst.

På baggrund af ovenstående kriterier er Danmarks statistik kommet frem til nedenstående socioøkonomiske indeks på de enkelte skoler, og det er denne objektive beregning der danner grundlag for det socioøkonomiske parameter i forslaget om ny økonomitildelingsmodel:

	Indeks
Fjordland	73
Jægerspris	115
Slangerup	77
Trekløver	195
Ådalen	59
I alt	100